

Inițiative inedite

Programul „BUSOLA” - pentru că la răscruce de viață nu există panouri indicatoare...

DEMAILLE Bruno¹

Programul „BUSOLA” se bazează pe o serie de activități care implică funcții legate de cunoaștere, cu scopul de a oferi beneficiarilor mijloacele de a stăpâni aceste funcții, pentru a acționa, în mod responsabil și în cunoștință de cauză, în viitor. Programul include, deocamdată, șapte module: un modul inițial și șase module de „perfecționare”, fiecare modul având șase sesiuni cu durata de o oră și jumătate. Modulele de „perfecționare” au o orientare etiologică și susțin funcțiile cognitive superioare (e.g. raționamentul logic, judecata morală).

Cei care practică artele marțiale tradiționale au reguli de aur:

- cei care stăpânesc teoria, fără a practica, sunt cei cu „iluminarea”;
- cei care practică, fără a cunoaște teoria, sunt considerați că „transpiră”;
- cei care sunt echilibrați și eficienți sunt cei care, pe de o parte, stăpânesc teoria și practica și, pe de altă parte, utilizează neîncetat teoria pentru a îmbunătăți practica și viceversa.

Această regulă devine indispensabilă, atunci când vine vorba de natura umană.

Desigur, există unele puncte comune tuturor persoanelor. Pe de altă parte, diversitatea și complexitatea indivizilor depind de:

- existența factorilor endogeni și a factorilor exogeni (Kotler, 1999, Boyer, 2002, Cătoiu, 1997);
- variația acestor factori în timp și experiențele vieții.

Care sunt factorii endogeni și factorii exogeni? (Ciumac, 2017)

Printre factorii endogeni se numără: factori neuropsihici, deficiențe intelectuale, tulburări ale afectivității, tulburări caracteriale.

În categoria factorilor exogeni se includ: familie, grupuri de apartenență, grupuri de referință, clasa socială, cultură și subcultură.

Complexitatea acestor factori este evidențiată și în ceea ce privește comportamentul infracțional sau ceea ce îl determină pe individ să intre într-un grup infracțional. Plecând de premisa că acești factori (endogeni, exogeni) pot influența comportamentul infracțional, întrebarea firească a autorului a fost: „de ce să nu creez metode care să permită tuturor să

¹ Masterand Master Probațiune, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București.

intervină în mod conștient, responsabil și liber cu privire la acești factori, astfel încât să nu intre în spirala comportamentului infracțional?”

Din acest motiv, în anul 2018, am conceput acest program de reintegrare socială pe care l-am numit „Busola”, care, desigur, a evoluat de la momentul inițial. Scopul acestui program este de a „trezi” interesul „desistării” beneficiarilor (Laub & Sampson, 2003, Sands, 1964, Watterson, 1995).

„Desistarea” înseamnă oprirea unui drum spre delincvență sau infracționalitate. Odată cu vârsta, majoritatea tinerilor descoperă surse de satisfacție (e.g. un loc de muncă, un partener de relație, nașterea unui copil, cumpărarea de locuințe), care pot contribui la motivarea acestora pentru adoptarea unui comportament prosocial.

Este un domeniu de studiu dezvoltat inițial în țările anglo-saxone, dar care tinde să fie generalizat. „Este o schimbare de paradigmă”, spune Jean-Claude Bouvier, judecător francez.

În opinia mea, este un concept mai interesant decât cel al recidivei: nu mai căutăm motivul pentru care oamenii recidivează într-o perspectivă de control, ci de ce au ieșit din spirala infracțională. Nu numai pentru că au fost urmăriți, ci pentru că ei înșiși au ales să-și schimbe viața. Potrivit Asociației judecătorilor, această alegere poate constitui un factor determinant în capacitatea persoanei condamnate de a nu repeta comportamente infracționale. Aceasta poate fi o strategie individuală pe care individul o poate pune în aplicare, pentru a iniția o schimbare a vieții.

Reiterez, în acest context, cele trei elemente esențiale, în ceea ce privește desistarea, identificate de Shadd Maruna (HM Inspectorate of Probation, 2019):

- credința într-un „eu fundamental” bun;
- sentimentul de control al destinului;
- dorința de a fi util, regăsită, în special în rândul tinerilor.

BIBLIOGRAFIE

- Boyer, R. & Saillard, Y. (2002). *Théorie de la régulation, l'état des savoirs*. Colecția Recherches, Paris: Editura La Decouverte.
- Cătănoiu, I. & Teodorescu, N. (1997). *Comportamentul Consumatorului*. București: Editura Uranus.
- Ciumac, N. (2017). *Cauzele determinante endogene și exogene ale criminalității*. București: Revista Națională de Drept. Nr. 9(203)/2017/ISSN 1811-0770.
- Kotler, P. (1999). *Kotler on Marketing: How to Create, Win, and Dominate Markets*. New York: Free Press.
- Laub, J.H. & Sampson, R.J. (2003). *Shared Beginnings, Divergent Lives: Delinquent Boys to age 70*. Cambridge: Harvard University Press.
- Maruna, S. & Mann, R. (2019). *Reconciling 'Desistance' and 'What Works'*. HM Inspectorate of Probation, Academic Insights 2019/1, Manchester: Her Majesty's Inspectorate of Probation 1st Floor Civil Justice Centre 1, The HMI Probation Research Team.
- Watterson, K. (1995). *A data miner's tools*. BYTE.
- <https://www.justiceinspectorates.gov.uk/hmiprobation/.../2019/>.